

Wiedza o społeczeństwie. Klasa 3pa. Rozszerzenie. Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny

Temat (rozumiany jako lekcja)	Zapis w podstawie programowej	Wymagania na ocenę dopuszczającą (2) Uczeń:	Wymagania na ocenę dostateczną (3) Uczeń:	Wymagania na ocenę dobrą (4) Uczeń:	Wymagania na ocenę bardzo dobrą (5) Uczeń:	Wymagania na ocenę celującą(6) Uczeń:
I. Ustrój RP						
1. Konstytucja i jej rodzaje	PP III.1.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		- zasady ustrojowe zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (demokratycznego państwa prawnego, unitarnej formy państwa, zwierzchnictwa narodu, gwarancji praw i wolności jednostki, konstytucjonalizmu, podziału i równowagi władz, republikańskiej formy rządu, pluralizmu, decentralizacji, samorządności, społecznej gospodarki rynkowej); - sformułowania preambuły Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;				
2. Konstytucyjne zasady ustroju RP	PP III.1.; PR X.6.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		- zasady ustrojowe zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (demokratycznego państwa prawnego, unitarnej formy państwa, zwierzchnictwa narodu, gwarancji praw i wolności jednostki, konstytucjonalizmu, podziału i równowagi władz, republikańskiej formy rządu, pluralizmu, decentralizacji, samorządności, społecznej gospodarki rynkowej); - sformułowania preambuły Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;				

3.Działalność parlamentarna w praktyce	PPIII.3., III.6.; PR VIII.7.–8., X.3.–5.	<table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width:15%; text-align: left;">Zna (2):</th> <th style="width:15%; text-align: left;">Wyjaśnia (3):</th> <th style="width:15%; text-align: left;">Charakteryzuje(4):</th> <th style="width:15%; text-align: left;">Porównuje(5):</th> <th style="width:15%; text-align: left;">Analizuje(6):</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="5" style="padding: 5px;"> <p>- jak przeprowadzane są powszechne i bezpośrednie wybory organów władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej; na przykładzie wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej porównuje ordynację proporcjonalną i większościową; analizuje potencjalne wady i zalety każdego z tych systemów wyborczych;</p> <p>- kompetencje Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; wymienia podstawowe działy administracji rządowej i zadania wojewody; wyjaśnia rolę prezesa Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; przedstawia procedury powoływania i odwoływania rządu, używając określeń: wotum zaufania, konstruktywne wotum nieufności, wotum nieufności wobec ministra, dymisja (w tym w wyniku skrócenia kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej);</p> <p>- funkcje legislatywy: ustrojodawczą, ustawodawczą, kontrolną i kreacyjną; wskazuje kompetencje parlamentu w Rzeczypospolitej Polskiej w ramach poszczególnych funkcji; podaje przykłady państw z parlamentem jednoizbowym i dwuizbowym;</p> <p>- formy immunitetu (formalny, materialny); analizuje wady i zalety tych instytucji; wyjaśnia funkcje opozycji politycznej w systemie politycznym; przedstawia procedury, które służą opozycji do kontroli działań rządu;</p> <p>- podstawowe rodzaje opozycji; analizuje – na współczesnych przykładach – przypadki ograniczania jej praw; rozważa kwestię trafności dyskursu opozycji dotyczącego ograniczania jej praw.</p> <p>Pisze, na podstawie własnej obserwacji, notatkę prasową o przebiegu wybranych obrad Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej lub Senatu Rzeczypospolitej Polskiej; przygotowuje wystąpienie w związku ze sprawą, której dotyczyły obrady;</p> </td> </tr> </tbody> </table>	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):	<p>- jak przeprowadzane są powszechne i bezpośrednie wybory organów władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej; na przykładzie wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej porównuje ordynację proporcjonalną i większościową; analizuje potencjalne wady i zalety każdego z tych systemów wyborczych;</p> <p>- kompetencje Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; wymienia podstawowe działy administracji rządowej i zadania wojewody; wyjaśnia rolę prezesa Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; przedstawia procedury powoływania i odwoływania rządu, używając określeń: wotum zaufania, konstruktywne wotum nieufności, wotum nieufności wobec ministra, dymisja (w tym w wyniku skrócenia kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej);</p> <p>- funkcje legislatywy: ustrojodawczą, ustawodawczą, kontrolną i kreacyjną; wskazuje kompetencje parlamentu w Rzeczypospolitej Polskiej w ramach poszczególnych funkcji; podaje przykłady państw z parlamentem jednoizbowym i dwuizbowym;</p> <p>- formy immunitetu (formalny, materialny); analizuje wady i zalety tych instytucji; wyjaśnia funkcje opozycji politycznej w systemie politycznym; przedstawia procedury, które służą opozycji do kontroli działań rządu;</p> <p>- podstawowe rodzaje opozycji; analizuje – na współczesnych przykładach – przypadki ograniczania jej praw; rozważa kwestię trafności dyskursu opozycji dotyczącego ograniczania jej praw.</p> <p>Pisze, na podstawie własnej obserwacji, notatkę prasową o przebiegu wybranych obrad Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej lub Senatu Rzeczypospolitej Polskiej; przygotowuje wystąpienie w związku ze sprawą, której dotyczyły obrady;</p>				
Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):								
<p>- jak przeprowadzane są powszechne i bezpośrednie wybory organów władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej; na przykładzie wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej porównuje ordynację proporcjonalną i większościową; analizuje potencjalne wady i zalety każdego z tych systemów wyborczych;</p> <p>- kompetencje Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; wymienia podstawowe działy administracji rządowej i zadania wojewody; wyjaśnia rolę prezesa Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; przedstawia procedury powoływania i odwoływania rządu, używając określeń: wotum zaufania, konstruktywne wotum nieufności, wotum nieufności wobec ministra, dymisja (w tym w wyniku skrócenia kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej);</p> <p>- funkcje legislatywy: ustrojodawczą, ustawodawczą, kontrolną i kreacyjną; wskazuje kompetencje parlamentu w Rzeczypospolitej Polskiej w ramach poszczególnych funkcji; podaje przykłady państw z parlamentem jednoizbowym i dwuizbowym;</p> <p>- formy immunitetu (formalny, materialny); analizuje wady i zalety tych instytucji; wyjaśnia funkcje opozycji politycznej w systemie politycznym; przedstawia procedury, które służą opozycji do kontroli działań rządu;</p> <p>- podstawowe rodzaje opozycji; analizuje – na współczesnych przykładach – przypadki ograniczania jej praw; rozważa kwestię trafności dyskursu opozycji dotyczącego ograniczania jej praw.</p> <p>Pisze, na podstawie własnej obserwacji, notatkę prasową o przebiegu wybranych obrad Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej lub Senatu Rzeczypospolitej Polskiej; przygotowuje wystąpienie w związku ze sprawą, której dotyczyły obrady;</p>												
4. Władza ustawodawcza – Sejm RP	PP III.4.	<table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width:15%; text-align: left;">Zna (2):</th> <th style="width:15%; text-align: left;">Wyjaśnia (3):</th> <th style="width:15%; text-align: left;">Charakteryzuje(4):</th> <th style="width:15%; text-align: left;">Porównuje(5):</th> <th style="width:15%; text-align: left;">Analizuje(6):</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="5" style="padding: 5px;"> <p>strukturę oraz organizację pracy Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (prezydium, komisje, kluby i koła; kworum, rodzaje większości) oraz status posła, w tym instytucje mandatu wolnego i immunitetu; wymienia kompetencje Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz Zgromadzenia Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej;</p> </td> </tr> </tbody> </table>	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):	<p>strukturę oraz organizację pracy Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (prezydium, komisje, kluby i koła; kworum, rodzaje większości) oraz status posła, w tym instytucje mandatu wolnego i immunitetu; wymienia kompetencje Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz Zgromadzenia Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej;</p>				
Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):								
<p>strukturę oraz organizację pracy Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (prezydium, komisje, kluby i koła; kworum, rodzaje większości) oraz status posła, w tym instytucje mandatu wolnego i immunitetu; wymienia kompetencje Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz Zgromadzenia Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej;</p>												

5. Władza ustawodawcza – Senat RP i Zgromadzenie Narodowe	PP III.4.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		- strukturę oraz organizację pracy Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (prezydium, komisje, kluby i koła; kworum, rodzaje większości) oraz status posła, w tym instytucje mandatu wolnego i immunitetu; wymienia kompetencje Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz Zgromadzenia Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej;				
6. Proces legislacyjny	PP V.2.; PR XI.1.,XI.3.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		- źródła prawa w Rzeczypospolitej Polskiej – wykazuje szczególną moc konstytucji; przedstawia procedurę ustawodawczą; - źródła, z których wywodzą się normy w różnych systemach prawnych (prawo: zwyczajowe, precedensowe, religijne, pozytywne); - ścieżkę legislacyjną wymaganą do zmiany Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, tworzenia ustaw, ustawy budżetowej i projektów uznanych za pilne;				
7. Władza wykonawcza – Prezydent RP	PP III.5.; PR X.11.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		- znaczenie, jakie dla pozycji ustrojowej Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ma fakt wyborów powszechnych; przedstawia kompetencje Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej: ceremonialno-reprezentacyjne, w stosunku do rządu, parlamentu i władzy sądowniczej, w polityce zagranicznej oraz bezpieczeństwa państwa; Analizuje – z wykorzystaniem wyników badań opinii publicznej – poziom legitymizacji społecznej władzy prezydenckiej; źródła, z których wywodzą się normy w różnych systemach prawnych (prawo: zwyczajowe, precedensowe, religijne, pozytywne);				
8. Władza wykonawcza – Rada Ministrów	PP III.6.; PR VIII.12., X.11.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		-kompetencje Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; wymienia podstawowe działy administracji rządowej i zadania wojewody; wyjaśnia rolę prezesa Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; - procedury powoływania i odwoływania rządu, używając określeń: wotum zaufania, konstruktywne wotum nieufności, wotum nieufności wobec ministra, dymisja (w tym w wyniku skrócenia kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej); - rodzaje stanów nadzwyczajnych w Rzeczypospolitej Polskiej i warunki ich wprowadzania;				

		- przedmiot i zakres odpowiedzialności konstytucyjnej; przedstawia procedury egzekwowania tej odpowiedzialności w Rzeczypospolitej Polskiej i Stanach Zjednoczonych Ameryki.
9. Administracja publiczna – administracja rządowa	PR VIII.13.	Zna (2): Wyjaśnia (3): Charakteryzuje(4): Porównuje(5): Analizuje(6):
		- zadania służby cywilnej i jej rolę w państwie demokratycznym oraz zasady postępowania urzędnika służby cywilnej w Rzeczypospolitej Polskiej;
10. Administracja publiczna – administracja samorządowa	PP III.6.–7.; PR VIII.17.	Zna (2): Wyjaśnia (3): Charakteryzuje(4): Porównuje(5): Analizuje(6):
		-kompetencje Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; wymienia podstawowe działy administracji rządowej i zadania wojewody; wyjaśnia rolę prezesa Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; przedstawia procedury powoływania i odwoływania rządu, używając określeń: wotum zaufania, konstruktywne wotum nieufności, wotum nieufności wobec ministra, dymisja (w tym w wyniku skrócenia kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej);
		- zakres działania poszczególnych poziomów samorządu terytorialnego (gmina, powiat, województwo) w Rzeczypospolitej Polskiej, z uwzględnieniem struktury głównych kierunków wydatków budżetowych na te działania oraz źródeł ich finansowania;
11. Samorząd terytorialny - gmina	PP III.6.– 8.; PR VIII.17., IX.3.–4.	Zna (2): Wyjaśnia (3): Charakteryzuje(4): Porównuje(5): Analizuje(6):
		-kompetencje Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; podstawowe działy administracji rządowej i zadania wojewody; rolę prezesa Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; procedury powoływania i odwoływania rządu, używając określeń: wotum zaufania, konstruktywne wotum nieufności, wotum nieufności wobec ministra, dymisja (w tym w wyniku skrócenia kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej);
		-zakres działania poszczególnych poziomów samorządu terytorialnego (gmina, powiat, województwo) w Rzeczypospolitej Polskiej, z uwzględnieniem struktury głównych kierunków wydatków budżetowych na te działania oraz źródeł ich finansowania;
		przedstawia organy stanowiące i wykonawcze samorządu terytorialnego na poziomie gminy i miasta na prawach powiatu oraz powiatu i województwa w Rzeczypospolitej Polskiej;
		- jaki model władzy lokalnej i regionalnej funkcjonuje w Rzeczypospolitej Polskiej; uprawnienia nadzorcze premiera, wojewody i regionalnych izb obrachunkowych wobec organów samorządu terytorialnego w Rzeczypospolitej Polskiej;
		są w Rzeczypospolitej Polskiej źródła dochodów samorządu terytorialnego (dochody własne, dotacje, subwencje) i kierunki ich wydatków;
		- informacje na temat dochodów i wydatków własnej gminy oraz powiatu;

12. Samorząd terytorialny – powiat i województwo	PP III.6.–9.; PR VIII.17., IX.3.–4.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		<p>-kompetencje Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; wymienia podstawowe działy administracji rządowej; zadania wojewody; rolę prezesa Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; procedury powoływania i odwoływania rządu, używając określeń: wotum zaufania, konstruktywne wotum nieufności, wotum nieufności wobec ministra, dymisja (w tym w wyniku skrócenia kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej);</p> <p>- zakres działania poszczególnych poziomów samorządu terytorialnego (gmina, powiat, województwo) w Rzeczypospolitej Polskiej, z uwzględnieniem struktury głównych kierunków wydatków budżetowych na te działania oraz źródeł ich finansowania;</p> <p>-organy stanowiące i wykonawcze samorządu terytorialnego na poziomie gminy i miasta na prawach powiatu oraz powiatu i województwa w Rzeczypospolitej Polskiej; charakteryzuje kompetencje tych organów i zależności między nimi; przygotowuje opracowanie promujące działania organów wybranego samorządu terytorialnego na poziomie powiatu lub województwa w Rzeczypospolitej Polskiej;</p> <p>- jaki model władzy lokalnej i regionalnej funkcjonuje w Rzeczypospolitej Polskiej; uprawnienia nadzorcze premiera, wojewody i regionalnych izb obrachunkowych wobec organów samorządu terytorialnego w Rzeczypospolitej Polskiej; są w Rzeczypospolitej Polskiej źródła dochodów samorządu terytorialnego (dochody własne, dotacje, subwencje) i kierunki ich wydatków;</p> <p>- jakie są w Rzeczypospolitej Polskiej źródła dochodów samorządu terytorialnego (dochody własne, dotacje, subwencje) i kierunki ich wydatków;</p> <p>- informacje na temat dochodów i wydatków własnej gminy oraz powiatu;</p>				
13. Władza sądownicza – zasady funkcjonowania	PP III.10.; PR X.6.–8., XI.19.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		<p>- genezę i zasady państwa prawnego; przedstawia zasady organizacji i funkcjonowania władzy sądowniczej; wykazuje rolę Krajowej Rady Sądownictwa i Sądu Najwyższego w Rzeczypospolitej Polskiej; strukturę Sądu Najwyższego;</p> <p>- rolę sądownictwa administracyjnego w kontroli decyzji władz; przedstawia strukturę Naczelnego Sądu Administracyjnego i jego rolę w Rzeczypospolitej Polskiej;</p> <p>- strukturę sądownictwa powszechnego i administracyjnego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz zadania Sądu Najwyższego; potrzebę niezależności sądów i niezawisłości sędziów;</p> <p>- wzory apelacji i w jakich sytuacjach Sąd Najwyższy w Rzeczypospolitej Polskiej może rozpoznać pozytywnie skargę kasacyjną;</p>				

14. Władza sądownicza – sądy powszechne i szczególne	PP III.10.; PR X.6.–8., XI.19.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		<ul style="list-style-type: none"> - genezę i zasady państwa prawnego; przedstawia zasady organizacji i funkcjonowania władzy sądowniczej; wykazuje rolę Krajowej Rady Sądownictwa i Sądu Najwyższego w Rzeczypospolitej Polskiej; strukturę Sądu Najwyższego; - rolę sądownictwa administracyjnego w kontroli decyzji władz; przedstawia strukturę Naczelnego Sądu Administracyjnego i jego rolę w Rzeczypospolitej Polskiej; - strukturę sądownictwa powszechnego i administracyjnego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz zadania Sądu Najwyższego; potrzebę niezależności sądów i niezawisłości sędziów; - wzory apelacji i w jakich sytuacjach Sąd Najwyższy w Rzeczypospolitej Polskiej może rozpoznać pozytywnie skargę kasacyjną; 				
15. Władza sądownicza – trybunały w Polsce	PP III.10.; PR X.6., X.9..	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		<ul style="list-style-type: none"> - strukturę sądownictwa powszechnego i administracyjnego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz zadania Sądu Najwyższego; uzasadnia potrzebę niezależności sądów i niezawisłości sędziów; - genezę i zasady państwa prawnego; przedstawia zasady organizacji i funkcjonowania władzy sądowniczej; - wykazuje znaczenie sądownictwa konstytucyjnego dla państwa prawa; przedstawia działania Trybunału Konstytucyjnego w Rzeczypospolitej Polskiej, odwołując się do przykładów rozstrzygniętych przez niego spraw; 				
16. Konstytucyjne i pozakonstytucyjne organy kontroli państwowej i ochrony prawa	PP III.11., IV.2.; PR X.2., X.10.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		<ul style="list-style-type: none"> - kompetencje Najwyższej Izby Kontroli, Trybunału Konstytucyjnego, Trybunału Stanu i prokuratury w Rzeczypospolitej Polskiej; uzasadnia znaczenie tych instytucji dla funkcjonowania państwa prawa. - sądowe środki ochrony praw i wolności w Rzeczypospolitej Polskiej oraz sposób działania Rzecznika Praw Obywatelskich; pisze skargę do Rzecznika Praw Obywatelskich (według wzoru dostępnego na stronie internetowej); wykazuje znaczenie skargi konstytucyjnej; - przykłady kontroli władzy przez media; analizuje – na współczesnych przykładach – przypadki ograniczania praw mediów; wyjaśnia rolę Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji w Rzeczypospolitej Polskiej; wykazuje, że poziom krytycyzmu mediów często zależy od ich orientacji politycznej; - znaczenie Najwyższej Izby Kontroli w Rzeczypospolitej Polskiej, odwołując się do wyników wybranej kontroli przeprowadzonej przez tę instytucję; 				

17. Ustrój RP – powtórzenie wiadomości	PP III.1., III.3.–7., III.9.–11., IV.2., V.2.; PR VIII.7.–8., VIII.12.– 13., VIII.17., IX.3., X.2., X.6.– 11., XI.1., XI.19.	jw	jw	jw	jw	jw
18. Ustrój RP – spraw- dzian	PP III.1., III.3.–7., III.9.–11., IV.2., V.2.; PR VIII.7.–8., VIII.12.– 13., VIII.17., IX.3., X.2., X.6.– 11., XI.1., XI.19.	jw	jw	jw	jw	jw

II. System sprawowania władzy w RP						
	PR IX.1.– 17.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
1.Polityka publiczna i jej rodzaje		<ul style="list-style-type: none"> - pojęcie „finansów publicznych”; przedstawia modele polityki gospodarczej państwa; wyjaśnia pojęcie i przedstawia rodzaje polityk publicznych; - źródła dochodów budżetu centralnego i kierunki wydatków budżetowych w Rzeczypospolitej Polskiej; wyjaśnia, jakie są w Rzeczypospolitej Polskiej źródła dochodów samorządu terytorialnego (dochody własne, dotacje, subwencje) i kierunki ich wydatków; -informacje na temat dochodów i wydatków własnej gminy oraz powiatu; analizuje dokumenty związane ze strategią rozwoju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej; -różne modele polityki rozwoju regionalnego – wsparcia ośrodków wzrostu i wyrównywania różnic międzyregionalnych; - założenia dotyczące realizacji tej polityki w Rzeczypospolitej Polskiej; -założenia i wybrane rozwiązania polityki przemysłowej i w zakresie gospodarki żywnościowej w Rzeczypospolitej Polskiej; -działania państwa na rzecz ochrony środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego w Rzeczypospolitej Polskiej; - politykę państwa na rynku pracy w Rzeczypospolitej Polskiej; rozróżnia formy polityki aktywnej oraz świadczeń socjalnych dla bezrobotnych; - działania państwa w sferze polityki prorodzinnej w Rzeczypospolitej Polskiej i dokonuje analizy tej polityki; - aktualność kwestii „starzenia się społeczeństwa”; przedstawia główne założenia polityki państwa wobec osób starszych; zasadę solidaryzmu społecznego w ubezpieczeniach społecznych w Rzeczypospolitej Polskiej; - działania państwa w zakresie polityki kulturalnej oraz wykazuje znaczenie narodowych instytucji kultury w Rzeczypospolitej Polskiej; -uwarunkowania rozwoju społeczeństwa informacyjnego; przedstawia strategię rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Rzeczypospolitej Polskiej; -założenia polityki państwa w dziedzinie nauki i innowacji w Rzeczypospolitej Polskiej; - modele relacji państwo – Kościół i stosunki Rzeczypospolitej Polskiej z Kościołem katolickim (na podstawie przepisów konkordatu) oraz wybranym związkiem wyznaniowym (na podstawie ustawy); przedstawia zadania poszczególnych instytucji ze sfery bezpieczeństwa wewnętrznego w Rzeczypospolitej Polskiej; -politykę bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej (cele w zakresie bezpieczeństwa, potencjał strategiczny, środowisko bezpieczeństwa, koncepcja działań i przygotowań strategicznych). 				

2. Polityka gospodarcza państwa	PR IX.1.– 3., IX.5.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		<p>-pojęcie „finansów publicznych”; przedstawia modele polityki gospodarczej państwa; wyjaśnia pojęcie i przedstawia rodzaje polityk publicznych; -źródła dochodów budżetu centralnego i kierunki wydatków budżetowych w Rzeczypospolitej Polskiej; - jakie są w Rzeczypospolitej Polskiej źródła dochodów samorządu terytorialnego (dochody własne, dotacje, subwencje) i kierunki ich wydatków; -dokumenty związane ze strategią rozwoju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej;</p>				
3. Modele polityki rozwoju regionalnego	PR IX.4., IX.6.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		<p>- informacje na temat dochodów i wydatków własnej gminy oraz powiatu; - różne modele polityki rozwoju regionalnego – wsparcia ośrodków wzrostu i wyrównywania różnic międzyregionalnych; - założenia dotyczące realizacji tej polityki w Rzeczypospolitej Polskiej;</p>				
4. Polityka przemysłowa i żywnościowa w Polsce	PR IX.7.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		<p>-założenia i wybrane rozwiązania polityki przemysłowej i w zakresie gospodarki żywnościowej w Rzeczypospolitej Polskiej;</p>				
5. Działania państwa na rzecz ochrony środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego	PR IX.8.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		<p>- działania państwa na rzecz ochrony środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego w Rzeczypospolitej Polskiej;</p>				
		Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):

6. System obowiązkowych i dobrowolnych ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych RP	PP VI.1-2	<ul style="list-style-type: none"> - funkcjonowanie systemu obowiązkowych ubezpieczeń społecznych w Rzeczypospolitej Polskiej, ubezpieczenia: emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe; zadania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych; - specyfikę obowiązkowych i dobrowolnych ubezpieczeń zdrowotnych w Rzeczypospolitej Polskiej; cele i zadania centralnej instytucji koordynującej funkcjonowanie służby zdrowia; kwestię korzystania z publicznej opieki zdrowotnej; 				
7. Polityka państwa a rynek pracy	PP VI.3.; PR IX.9.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		<ul style="list-style-type: none"> - działania w celu ograniczenia bezrobocia i wykluczenia społecznego na przykładzie działalności urzędu pracy w swoim powiecie; - politykę państwa na rynku pracy w Rzeczypospolitej Polskiej; formy polityki aktywnej oraz świadczeń socjalnych dla bezrobotnych; 				
8. Polityka prorodzinna	PR IX.10.– 11.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		<ul style="list-style-type: none"> - działania państwa w sferze polityki prorodzinnej w Rzeczypospolitej Polskiej i dokonuje analizy tej polityki; wykazuje aktualność kwestii „starzenia się społeczeństwa”; główne założenia polityki państwa wobec osób starszych; zasadę solidaryzmu społecznego w ubezpieczeniach społecznych w Rzeczypospolitej Polskiej; 				
9. Polityka państwa w zakresie kultury, nauki i innowacji oraz rozwoju społeczeństwa informacyjnego	PR IX.12.– 14.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		<ul style="list-style-type: none"> -działania państwa w zakresie polityki kulturalnej oraz wykazuje znaczenie narodowych instytucji kultury w Rzeczypospolitej Polskiej; - uwarunkowania rozwoju społeczeństwa informacyjnego; przedstawia strategię rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Rzeczypospolitej Polskiej; - założenia polityki państwa w dziedzinie nauki i innowacji w Rzeczypospolitej Polskiej; 				
	PR IX.16.– 17.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):

10. Polityka bezpieczeństwa narodowego RP		- zadania poszczególnych instytucji ze sfery bezpieczeństwa wewnętrznego w Rzeczypospolitej Polskiej; charakteryzuje politykę bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej (cele w zakresie bezpieczeństwa, potencjał strategiczny, środowisko bezpieczeństwa, koncepcja działań i przygotowań strategicznych).				
11. System sprawowania władzy w RP – powtórzenie wiadomości	PP VI.1.–3.; PR IX.1.–17.	jw	jw	jw	jw	jw
12. System sprawowania władzy w RP – sprawdzian	PP VI.1.–3.; PR IX.1.–17.	jw	jw	jw	jw	jw
III. Propedeutyka prawa						
1. Podstawowe zagadnienia z zakresu prawa	PP V.1.,V.12.; PR XI.1.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		- władzę jako zjawisko społeczne i rozróżnia rodzaje władzy; specyficzne cechy władzy politycznej; zjawisko legitymizacji władzy państwowej (odnosząc teorię Maxa Webera do współczesnych przykładów); - zjawisko populizmu obecne we współczesnej polityce i jego konsekwencje; - źródła, z których wywodzą się normy w różnych systemach prawnych (prawo: zwyczajowe, precedensowe, religijne, pozytywne);				
2. Podstawowe zasady systemu prawa i systematyka prawa	PR XI.2.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		-zasadę hierarchiczności, spójności i zupełności w systemie prawnym oraz pojęcie luki prawnej; rozpoznaje rodzaje prawa (międzynarodowe, krajowe, miejscowe; prywatne, publiczne; materialne, formalne; cywilne, karne, administracyjne; pisane, niepisane);				
	PR XI.2.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):

3. Systematyka prawa		- zasadę hierarchiczności, spójności i zupełności w systemie prawnym oraz pojęcie luki prawnej; rozpoznaje rodzaje prawa (międzynarodowe, krajowe, miejscowe; prywatne, publiczne; materialne, formalne; cywilne, karne, administracyjne; pisane, niepisane);				
4. Źródła prawa	PP V.2.; PR XI.5.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		-źródła prawa w Rzeczypospolitej Polskiej – wykazuje szczególną moc konstytucji; przedstawia procedurę ustawodawczą; - wymienia obowiązujące w Rzeczypospolitej Polskiej akty prawne niebędące źródłami prawa i wyjaśnia ich specyfikę;				
5. Hierarchia aktów prawnych w Polsce	PR XI.4., XI.6.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		-różne procedury przedratyfikacyjne w przypadku ratyfikowanych umów międzynarodowych w Rzeczypospolitej Polskiej; wskazuje zależności między rozporządzeniami a ustawami oraz zarządzeniami a uchwałami (w przypadku aktów prawa miejscowego) w Rzeczypospolitej Polskiej; - zależności między prawem unijnym i krajowym; przedstawia formy prawa wtórnego Unii Europejskiej i ich miejsce w porządku prawnym Rzeczypospolitej Polskiej;				
6. Propedeutyka prawa – powtórzenie wiadomości	PP V.1.–2., V.12.; PR XI.1.–2., XI.4.–6.	jw	jw	jw	jw	jw
7. Propedeutyka prawa - sprawdzian	PP V.1.–2., V.12.; PR XI.1.–2., XI.4.–6.	jw	jw	jw	jw	jw
IV. Prawo cywilne i prawo pracy						

1. Instytucje prawne części ogólnej prawa cywilnego	PP V.3.–4.; PR XI.8.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		<p>- sprawy regulowane przez prawo cywilne, rodzinne, administracyjne i karne; w jakim kodeksie obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy; interpretuje przepisy prawne;</p> <p>-podstawowe instytucje prawne części ogólnej prawa cywilnego i prawa zobowiązaniowego w Rzeczypospolitej Polskiej (osoba fizyczna, zdolność prawna a zdolność do czynności prawnych, przedstawicielstwo a pełnomocnictwo, zobowiązanie);</p>				
2. Instytucje prawne prawa rzeczowego	PP V.3., V.5., V.7.; PR XI.9., XI.11.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		<p>- sprawy regulowane przez prawo cywilne, rodzinne, administracyjne i karne; wskazuje, w jakim kodeksie obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy;</p> <p>- podstawowe instytucje prawne prawa rzeczowego i spadkowego w Rzeczypospolitej Polskiej (własność, formy nabycia własności, spadek, dziedziczenie ustawowe i testamentowe, zachówek);</p> <p>- przebieg postępowania cywilnego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz uczestniczące w nim strony; analizuje kazus z zakresu prawa cywilnego lub rodzinnego, w tym pozew w takiej sprawie;</p> <p>- instytucje prawne prawa rzeczowego w Rzeczypospolitej Polskiej (współwłasność łączna i ułamkowa; ruchomość i nieruchomości; użytkowanie wieczyste, użytkowanie, posiadanie, służebność, zastaw, hipoteka);</p> <p>- kazusy z zakresu prawa rzeczowego i spadkowego;</p>				
3. Instytucje prawne zobowiązaniowego	PP V.3.–4.; PR XI.12.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		<p>- sprawy regulowane przez prawo cywilne, rodzinne, administracyjne i karne, w jakim kodeksie obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy;</p> <p>-podstawowe instytucje prawne części ogólnej prawa cywilnego i prawa zobowiązaniowego w Rzeczypospolitej Polskiej (osoba fizyczna, zdolność prawna a zdolność do czynności prawnych, przedstawicielstwo a pełnomocnictwo, zobowiązanie);</p> <p>-instytucje prawne prawa zobowiązaniowego w Rzeczypospolitej Polskiej (wierzytelność, dług; wykonanie zobowiązań i skutki ich niewykonania; odpowiedzialność kontraktowa i deliktowa);</p>				
	PP V.3., V.5., V.7. ;	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):

<p>4. Instytucje prawne prawa spadkowego</p>	<p>PR XI.10., XI.11.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - sprawy regulowane przez prawo cywilne, rodzinne, administracyjne i karne; wskazuje, w jakim kodeksie obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy; interpretuje przepisy prawne; - podstawowe instytucje prawne prawa rzeczowego i spadkowego w Rzeczypospolitej Polskiej (własność, formy nabycia własności, spadek, dziedziczenie ustawowe i testamentowe, zachowek); - przebieg postępowania cywilnego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz uczestniczące w nim strony; analizuje kazus z zakresu prawa cywilnego lub rodzinnego, w tym pozew w takiej sprawie; - instytucje prawne prawa spadkowego w Rzeczypospolitej Polskiej (spadkobierca; formy testamentu; przyjęcie i odrzucenie spadku); - kazusy z zakresu prawa rzeczowego i spadkowego; 				
<p>5. Wybrane umowy prawa cywilnego – najem i dzierżawa</p>	<p>PP V.3.; PR XI.13.</p>	<p>Zna (2):</p>	<p>Wyjaśnia (3):</p>	<p>Charakteryzuje(4):</p>	<p>Porównuje(5):</p>	<p>Analizuje(6):</p> <ul style="list-style-type: none"> - sprawy regulowane przez prawo cywilne, rodzinne, administracyjne i karne; w jakim kodeksie obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy; interpretuje przepisy prawne; - wzory umów najmu lokalu; przedstawia konieczne ich elementy i elementy korzystne dla wynajmującego i najemcy;
<p>6. Różne formy zatrudnienia</p>	<p>PP V.3.; PR XI.14., XI.16.</p>	<p>Zna (2):</p>	<p>Wyjaśnia (3):</p>	<p>Charakteryzuje(4):</p>	<p>Porównuje(5):</p>	<p>Analizuje(6):</p> <ul style="list-style-type: none"> - sprawy regulowane przez prawo cywilne, rodzinne, administracyjne i karne; wskazuje, w jakim kodeksie obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy; interpretuje przepisy prawne; PR XI 14 - wzory umów zlecenia i umów o dzieło; przedstawia konieczne ich elementy i elementy korzystne dla zleceniobiorcy i autora dzieła; - sytuację jednostki wynikającą z różnych form zatrudniania: umowa o pracę, umowy cywilnoprawne, prowadzenie działalności gospodarczej osoby fizycznej;
	<p>PP V.3.; PR XI.15.–16.</p>	<p>Zna (2):</p>	<p>Wyjaśnia (3):</p>	<p>Charakteryzuje(4):</p>	<p>Porównuje(5):</p>	<p>Analizuje(6):</p>

7. Instytucje prawne prawa pracy		<p>-sprawy regulowane przez prawo cywilne, rodzinne, administracyjne i karne; wskazuje, w jakim kodeksie obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy; interpretuje przepisy prawne;</p> <p>- instytucje prawne prawa pracy w Rzeczypospolitej Polskiej (umowa o pracę i jej rodzaje; rozwiązanie umowy o pracę i jego rodzaje; rodzaje urlopów; prawa i obowiązki pracownicze);</p> <p>-sytuację jednostki wynikającą z różnych form zatrudniania: umowa o pracę, umowy cywilnoprawne, prowadzenie działalności gospodarczej osoby fizycznej;</p>				
8. Prawa i obowiązki obywatela podczas postępowania cywilnego	PP V.3., V.7.; PR XI.18., XI.25.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		<p>- sprawy regulowane przez prawo cywilne, rodzinne, administracyjne i karne; w jakim kodeksie obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy; interpretuje przepisy prawne;</p> <p>-przebieg postępowania cywilnego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz uczestniczące w nim strony;</p> <p>- kazu z zakresu prawa cywilnego lub rodzinnego, w tym pozew w takiej sprawie;</p> <p>- podstawowe zasady postępowania cywilnego; pisze pozew w sprawie cywilnej;</p> <p>-specyfikę alternatywnych metod rozwiązywania sporów w Rzeczypospolitej Polskiej – arbitrażu w postępowaniu cywilnym oraz mediacji w postępowaniu administracyjnym, cywilnym i karnym</p>				
9. Prawo cywilne i prawo pracy – powtórzenie wiadomości	PP V.3.–5., V.7.; PR XI.8.–16., XI.25.	jw	jw	jw	jw	jw
10. Prawo cywilne i prawo pracy – sprawdzian	PP V.3.–5., V.7.; PR XI.8.–16., XI.25.	jw	jw	jw	jw	jw
V. Prawo rodzinne i opiekuńcze oraz prawo administracyjne						

		Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
1. Instytucje prawne prawa rodzinnego	PP V.3., V.6.-7.; PR XI.17.					
		<p>-sprawy regulowane przez prawo cywilne, rodzinne, administracyjne i karne; w jakim kodeksie obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy; interpretuje przepisy prawne;</p> <p>- podstawowe instytucje prawne prawa rodzinnego w Rzeczypospolitej Polskiej (małżeństwo, wspólnota majątkowa, prawa i obowiązki rodziców oraz dziecka, w tym pełnoletniego, obowiązek alimentacyjny);</p> <p>- przebieg postępowania cywilnego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz uczestniczące w nim strony;</p> <p>- kazus z zakresu prawa cywilnego lub rodzinnego, w tym pozew w takiej sprawie;</p> <p>-instytucje prawne prawa rodzinnego w Rzeczypospolitej Polskiej (intercyza; rozwód, separacja; pokrewieństwo i powinowactwo; przysposobienie);</p>				
2. Postępowanie w sprawach rodzinnych	PP V.3., V.7.; PR XI.17., XI.25.					
		<p>-sprawy regulowane przez prawo cywilne, rodzinne, administracyjne i karne; w jakim kodeksie obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy;</p> <p>- przebieg postępowania cywilnego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz uczestniczące w nim strony;</p> <p>- kazus z zakresu prawa cywilnego lub rodzinnego, w tym pozew w takiej sprawie;</p> <p>- instytucje prawne prawa rodzinnego w Rzeczypospolitej Polskiej (intercyza; rozwód, separacja; pokrewieństwo i powinowactwo; przysposobienie);</p> <p>-specyfikę alternatywnych metod rozwiązywania sporów w Rzeczypospolitej Polskiej – arbitrażu w postępowaniu cywilnym oraz mediacji w postępowaniu administracyjnym, cywilnym i karnym.</p>				
3. Prawo administracyjne	PP V.3., V.8.					
		<p>- sprawy regulowane przez prawo cywilne, rodzinne, administracyjne i karne; w jakim kodeksie obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy;</p> <p>- akty administracyjne od innego rodzaju dokumentów; kiedy decyzja administracyjna w Rzeczypospolitej Polskiej jest ważna;</p>				
		Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):

1. Instytucje prawa karnego	PP V.3.; PR XI.20.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		<p>- sprawy regulowane przez prawo cywilne, rodzinne, administracyjne i karne; w jakim kodeksie obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy; interpretuje przepisy prawne;</p> <p>- w analizie przypadku podstawowe instytucje prawa karnego w Rzeczypospolitej Polskiej (odpowiedzialność za wykroczenie i karna, wykroczenie a przestępstwo, występki a zbrodnie; wina i kara; zasada domniemania niewinności; prawo do obrony; wyłączenie odpowiedzialności karnej);</p>				
2. Polityka karna państwa	PR XI.20.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		<p>- w analizie przypadku podstawowe instytucje prawa karnego w Rzeczypospolitej Polskiej (odpowiedzialność za wykroczenie i karna, wykroczenie a przestępstwo, występki a zbrodnie; wina i kara; zasada domniemania niewinności; prawo do obrony; wyłączenie odpowiedzialności karnej);</p>				
3. Wybrane przestępstwa i wykroczenia	PP V.3.; PR XI.21., XI 22, XI 23 XI.24.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		<p>- sprawy regulowane przez prawo cywilne, rodzinne, administracyjne i karne; w jakim kodeksie obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy;</p> <p>- kary i środki karne unormowane w Kodeksie wykroczeń i Kodeksie karnym w Rzeczypospolitej Polskiej;</p> <p>- specyfikę poszczególnych rodzajów wykroczeń w Rzeczypospolitej Polskiej (przeciwko: osobie, zdrowiu, mieniu oraz bezpieczeństwu osób i mienia) oraz przestępstw (przeciwko: życiu i zdrowiu, wolnościom osobistym oraz mieniu);</p> <p>- przykłady przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego i prywatnego w Rzeczypospolitej Polskiej; wyjaśnia rolę prokuratora i oskarżyciela posiłkowego; pisze akt oskarżenia prywatnego;</p> <p>- traktowanie kary jako odpłaty, sposobu resocjalizacji i oddziaływania na społeczeństwo;</p> <p>- specyfikę alternatywnych metod rozwiązywania sporów w Rzeczypospolitej Polskiej – arbitrażu w postępowaniu cywilnym oraz mediacji w postępowaniu administracyjnym, cywilnym i karnym.</p>				
	PP V.3.;	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):

4. Postępowanie karne	PR XI.21., XI 22,XI 23 XI.24, XI25	-sprawy regulowane przez prawo cywilne, rodzinne, administracyjne i karne; wskazuje, w jakim kodeksie obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy; interpretuje przepisy prawne; -kary i środki karne unormowane w Kodeksie wykroczeń i Kodeksie karnym w Rzeczypospolitej Polskiej; -specyfikę poszczególnych rodzajów wykroczeń w Rzeczypospolitej Polskiej (przeciwko: osobie, zdrowiu, mieniu oraz bezpieczeństwu osób i mienia) oraz przestępstw (przeciwko: życiu i zdrowiu, wolnościom osobistym oraz mieniu); -przykłady przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego i prywatnego w Rzeczypospolitej Polskiej; wyjaśnia rolę prokuratora i oskarżyciela posiłkowego; pisze akt oskarżenia prywatnego; - traktowanie kary jako odpłaty, sposobu resocjalizacji i oddziaływania na społeczeństwo; - specyfikę alternatywnych metod rozwiązywania sporów w Rzeczypospolitej Polskiej – arbitrażu w postępowaniu cywilnym oraz mediacji w postępowaniu administracyjnym, cywilnym i karnym.				
5. Prawo karne – powtórzenie wiadomości	PP V.3., V.11.; PR XI.20.–25.	jw	jw	jw	jw	jw
6. Prawo karne – sprawdzian	PP V.3., V.11.; PR XI.20.–25	jw	jw	jw	jw	jw
VII. Prawa człowieka						

1. Geneza praw człowieka	PR XII.1.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		-ideę oraz historyczny rozwój praw człowieka; generacje praw człowieka, pojęcia praw negatywnych i pozytywnych oraz wskazując na inny stopień ich ochrony;				
2. Klasyfikacja praw człowieka	PR XII.1., XII.7.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		-ideę oraz historyczny rozwój praw człowieka; generacje praw człowieka, pojęcia praw negatywnych i pozytywnych oraz wskazując na inny stopień ich ochrony;- - argumenty na rzecz uniwersalności praw człowieka i analizuje zastrzeżenia formułowane przez jej przeciwników;				
3. Przestrzeganie praw człowieka we współczesnym świecie	PP IV.5., IV.7.; PR XII.2., XII.8.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		- założenia Karty Polaka i repatriacji; rozwiązania w nich przyjęte, wykazując ich mocne i słabe strony; - wielowarstwowość tożsamości narodowej na przykładzie społeczeństw europejskich (Królestwa Belgii, Królestwa Hiszpanii, Konfederacji Szwajcarskiej oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej); -kwestie urzeczywistnienia wybranej wolności człowieka i stopnia jej ograniczenia związanego z prawami innych osób lub porządkiem publicznym; - informacje o przypadkach potwierdzonego naruszenia praw lub wolności człowieka w Rzeczypospolitej Polskiej; pismo wystąpienie publiczne w tej sprawie;				
4. System ochrony praw człowieka ONZ	PR XII.5., XII.9.	Zna (2):	Wyjaśnia (3):	Charakteryzuje(4):	Porównuje(5):	Analizuje(6):
		- system ochrony praw człowieka Organizacji Narodów Zjednoczonych; wykazuje różnice w ochronie praw na podstawie przepisów Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych oraz Międzynarodowego paktu praw socjalnych, gospodarczych i kulturalnych;				

		-znaczenie Międzynarodowego Trybunału Karnego oraz Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców dla systemu ochrony praw człowieka na świecie; przedstawia sytuację uchodźców we współczesnym świecie;
5. System ochrony praw człowieka Rady Europy	PP IV.3.; PR XII.3.– 4.	Zna (2): Wyjaśnia (3): Charakteryzuje(4): Porównuje(5): Analizuje(6):
		- znaczenie Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności w kontekście Europejskiego Trybunału Praw Człowieka; warunki, jakie muszą zaistnieć, aby rozpatrzył on skargę obywatela; wybrany wyrok tego trybunału; -katalog praw i wolności z Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz z protokołów do niej przyjętych; -wymienia katalog praw i wolności z Europejskiej karty socjalnej; rozważa dylematy związane z prawami socjalnymi i sposobem ich realizacji przez państwo; Pisze skargę do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka;
6. System ochrony praw człowieka w ramach Unii Europejskiej i OBWE	PR XII.6.	Zna (2): Wyjaśnia (3): Charakteryzuje(4): Porównuje(5): Analizuje(6):
		- system ochrony praw człowieka Unii Europejskiej (Karta praw podstawowych, działania Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich) oraz Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie;
7. Organizacje pozarządowe w ochronie praw człowieka	PP IV.6.; PR XII.10.	Zna (2): Wyjaśnia (3): Charakteryzuje(4): Porównuje(5): Analizuje(6):
		- organizacje pozarządowe zajmujące się ochroną praw człowieka i charakteryzuje działania jednej z nich; - działania organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną praw człowieka, odnosząc się do przykładów aktywności kilku z nich.
8. Polski system ochrony praw człowieka	PP IV.1., IV.2., IV.4.	Zna (2): Wyjaśnia (3): Charakteryzuje(4): Porównuje(5): Analizuje(6):
		- „zasady ogólne” i katalog praw człowieka zapisane w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; przedstawia sądowe środki ochrony praw i wolności w Rzeczypospolitej Polskiej oraz sposób działania Rzecznika Praw Obywatelskich; - znaczenie skargi konstytucyjnej; -szczegółowe prawa mniejszości narodowych i etnicznych oraz grupy posługującej się językiem regionalnym w Rzeczypospolitej Polskiej; pozyskuje informacje na temat praw mniejszości polskiej w różnych państwach;

		Pisze skargę do Rzecznika Praw Obywatelskich (według wzoru dostępnego na stronie internetowej);				
9. Prawa człowieka – powtórzenie wiadomości	PP IV.1.–7.; PR XII.1.–10.	jw	jw	jw	jw	jw
10. Prawa człowieka – sprawdzian	PP IV.1.–7.; PR XII.1.–10.	jw	jw	jw	jw	jw